

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

СІЛАБУС

Навчальна дисципліна Символіка в декоративно-прикладному мистецтві
Рівень вищої освіти Другий (магістерський)

Таблиця 1 – Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Самборська Олена Валентинівна
Профайл викладача	https://tpodm.khmnu.edu.ua/naukova-diyalnist/pedagogichna-diyalnist-samborska-olena-valentynivna/
Е-майл викладача	samborskaov@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	096-91-48-119
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5103
Навчальний рік	2023-2024
Консультації	Очні: за розкладом Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Загальна характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
		Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
В	Д	4	120	54	18		36		66			+	
В	З	4	120	12	4		8		108			+	

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Символіка в декоративно-прикладному мистецтві» є однією із вибіркових дисциплін у межах підготовки фахівців освітнього рівня «магістр». Дисципліна викладається для студентів усіх форм навчання другого (магістерського) рівня. Під час викладання дисципліни використовуються активні і творчі форми проведення занять, зокрема оглядові лекції, заняття з використанням методів візуалізації навчального матеріалу тощо.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання у мистецькій та освітній галузях, використовуючи теоретичні знання з символіки у декоративно-прикладному мистецтві.

Завдання дисципліни. Формування практичних навичок правильного використання символіки у художніх творах декоративно-прикладного мистецтва.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: досконало *володіти* термінологією та основними поняттями символіки у декоративно-прикладному мистецтві, класифікацією символів та знаків; *аналізувати* генезу та розвиток сучасної культури, співвідносно із існуванням символів у національній культурі; *аналізувати* символи на творах декоративно-прикладного мистецтва; *досліджувати* символічний зміст творів, виконаних за допомогою основних видів декоративно-прикладного мистецтва України; *використовувати* знання із символіки під час розроблення декоративних орнаментальних композицій для художніх виробів.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

Таблиця 3 – Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота студента		
			зміст	год.	Література
1	Особливості символіки у творах українського декоративно-прикладного мистецтва	Практична робота (далі ПР) 1. Характеристика символів українського декоративно-прикладного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Видача творчого завдання (далі ТЗ).	7	[1-14]
2	-				
3	Символіка кольору в українській культурі	ПР 2. Кольорова символіка українського декоративно-прикладного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ.	7	[1-14]
4	-				
5	Міфологічні символи в українському декоративно-прикладному мистецтві	ПР 3. Міфологічна символіка українського декоративно-прикладного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ.	7	[1-14]
6	-				
7	Релігійна символіка у мистецтві	ПР 4. Головні релігійні символи українського декоративно-прикладного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ.	7	[1-14]
8	-				
9	Геометрична символіка в українському декоративно-прикладному мистецтві	ПР 5. Геометричні символи українського декоративно-прикладного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ.	7	[1-14]
10	-				

11	Символіка чисел у мистецтві	ПР 6. Цифрова символіка українського декоративно-прикладного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ.	7	[1-14]
12	-				
13	Антропоморфна символіка в українському мистецтві	ПР 7. Антропоморфні символи українського декоративно-прикладного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ.	8	[1-14]
14	-				
15	Значення зооморфних мотивів в декоративно-прикладному мистецтві	ПР 8. Зооморфна символіка українського декоративно-прикладного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ.	8	[1-14]
16	-				
17	Символіка квітів та рослин в українській традиції	ПР 9. Квіткова та рослинна символіка українського декоративно-прикладного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Захист ТЗ.	8	[1-14]
18	-				

Примітка. * Лекції проводяться раз у два тижні по дві години (знаменник згідно з розкладом занять). Практичні заняття проводяться щотижня по дві години (чисельник і знаменник згідно з розкладом занять).

Орієнтовна тематика індивідуального завдання для самостійної роботи студентів

Зміст творчого завдання з дисципліни «Символіка в декоративно-прикладному мистецтві» – розроблення та презентація плакату (або візуального конспекту) на одну із запропонованих тем (у методичних вказівках до виконання практичних робіт та творчих завдань з дисципліни). Студент готує плакат з ілюстраціями, схемами, зображеннями, текстовою пояснювальною частиною, які представляють його мистецькі дослідження згідно з отриманим завданням (тематикою). Плакат може бути виготовлено вручну або за допомогою засобів інформаційних технологій.

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу та навчальному плану. Здобувач зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвітати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять здобувач має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набуті здобувачем знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<https://khmnu.edu.ua/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnoi-diialnosti/>). При виконанні практичних робіт з дисципліни здобувач має дотримуватися політики доброчесності. У разі виявлення плагіату, згідно Положення про дотримання академічної доброчесності в Хмельницькому національному університеті (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/ustanovchi/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti-2020.pdf>), роботу буде повернено на доопрацювання та повторне проходження оцінювання.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів перед початком виконання практичної роботи; знання теоретичного матеріалу з теми; якість оформлення практичної роботи; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення; своєчасна здача практичної роботи.

При цьому використовуються методи поточного контролю: здача практичних робіт; тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми; презентація індивідуальних творчих завдань.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться тестуванням з усього матеріалу дисципліни. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (тестування), вважається невстигаючим. Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням.

Критерії оцінювання творчого завдання:

- відповідність представлених плакатів тематиці отриманого завдання;
- якість і естетичність оформлення плакату;
- творчий підхід студента до виконання завдання;
- вчасне виконання усіх завдань, передбачених робочою програмою дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота									Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль, залік	
Практичні роботи №:									Тестовий контроль:	Творче завдання		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	ТК	ТЗ	За рейтингом	
ВК*:									0,6	0,2	0,2	-

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт; ТК – тестовий контроль; ТЗ – творче завдання

Розподіл вагових коефіцієнтів для складових індивідуального творчого завдання

Якість виконання		Якість презентації роботи	
Відповідність темі індивідуального творчого завдання, його структурі та якість оформлення текстової частини	Повнота розкриття теми	Доповідь (презентація, зміст та якість слайдів)	Відповідь на запитання (захист)
0,1	0,4	0,1	0,4

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Контрольні заходи			Семестровий контроль, залік	
Практичні роботи №:			Контрольна робота		Тестовий контроль:		
1	2	3	Якість виконання	Оцінка за захист	ТК	За рейтингом	
ВК*:			0,2	0,4	0,1	0,3	0

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт; ТК – тестовий контроль

Оцінювання тестових завдань

Підсумковий тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 40.

Тестові завдання для кожного студента випадково генеруються із загального банку питань у середовищі для навчання Moodle. Оцінювання відповідей студента здійснюється в автоматичному режимі. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Сума балів пропорційна кількості правильних відповідей. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1–26	27–31	32–37	38–40
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 40 хвилин.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Поняття про знак та символ.
2. Типологія символів.
3. Особливості традиційної символіки у творах українського декоративно-прикладного мистецтва.
4. Колір та його характеристики.
5. Колір як символ.
6. Психологічні аспекти кольору.
7. Кольоротерапія.
8. Символічне значення основних кольорів у творах декоративно-прикладного мистецтва.
9. Міф як символ.
10. Типи міфологічних символів.
11. Особливості існування міфологічних символів.
12. Слов'янські міфологічні символи.
13. Трипільська культура та її символи.

14. Значення міфологічних символів у творах декоративно-прикладного мистецтва.
15. Символ у християнстві.
16. Основні символи християнства.
17. Символи у давньоруському мистецтві.
18. Типи геометричних мотивів, їх значення.
19. Символіка геометричного орнаменту.
20. Основні геометричні мотиви у творах декоративно-прикладного мистецтва.
21. Поняття про число.
22. Поняття про цифри.
23. Значення чисел у творах декоративно-прикладного мистецтва.
24. Антропоморфні образи у декоративно-прикладному мистецтві.
25. Значення антропоморфних символів у творах декоративно-прикладного мистецтва.
26. Види зооморфних мотивів у декоративно-прикладному мистецтві.
27. Символіка зооморфних мотивів у творах декоративно-прикладного мистецтва.
28. Тлумачення образу квітки: семантика кольору, форма, комбінація символів.
29. Рослинні та квіткові орнаменти в українській культурі.
30. Квіткові та рослинні мотиви в декоративно-прикладному мистецтві.

Рекомендована література

Основна

1. Кара-Васильєва Т. В. Історія декоративного мистецтва України. У 5-ти т.: Мистецтво ХІХ століття / Т.3. Кара-Васильєва. – К.: Бізнес поліграф, 2009. – 516 с.
2. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво / Є.А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич. – Львів: Світ, 1993. – 272 с.
3. Гурська А.С. Мова та граматики українського орнаменту. – К.: – Альтернативи, 2003, 189 с.
4. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенка, В.В. Куйбіди. – 5-е вид. – Корсунь-Шевченківський: ФОП Гаврищенко В.М., 2015. – 912 с.

Додаткова

1. Мних Р. Категорія символу та проблеми художньої комунікації / Р. Мних // Категорія символу та проблеми художньої комунікації : зб. наук. праць ; [за ред. Р. Мниха, Н. Лисенко]. – Дрогобич : Коло, 2004. – С. 5–19.
2. Рікер П. Метафора і символ / Поль Рікер // Альманах Перекладацької Майстерні 2000-2001. – Т. 2. – Кн. 2. : Наукові переклади. – Львів – Дрогобич : Коло, 2002. – С. 98–121.
3. Біленко Т. Слово і символ: аспекти взаємопов'язань / Т. Біленко // Категорія символу та проблеми художньої комунікації : зб. наук. праць ; [за ред. Р. Мниха та Н. Лисенко. – Дрогобич : Коло. – 2004. – С. 81–91.
4. Шаправський С. А. Символіка християнської культури: навч. посіб. / С. А. Шаправський; Нац. ун-т «Остроз. акад.», Гуманіт. ф-т, Каф. релігієзнавства. - Острог : Нац. ун-т «Остроз. акад.», 2012. - 127с.
5. Скрипник Г. Народознавча спадщина П. Чубинського з погляду сучасної етнології/ Г. Скрипник// Народна творчість та етнографія. – 2009. – № 2. – С. 4-23.
6. Кара-Васильєва Т.В. Українська вишивка / Т.В. Кара-Васильєва, А. Чорноморець. – К.: Либідь, 2002. – 160 с.
7. Булгакова-Ситник Л.П. Подільська народна вишивка (етнологічний аспект) / Л.П. Булгакова-Ситник. – Львів: Ін.-т народознавства НАН України, 2005. — 338 с.
8. Никорак О. Українська народна тканина ХІХ – ХХ ст.: Типологія, локалізація, художні особливості. Ч. 1. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України) / О. Никорак. – Львів, 2004. – 583 с.

9. Волинець Л. Дерево Життя в українському народному мистецтві і традиції / Л. Волинець // Дерево Життя, сонце, богиня (Символічні мотиви в українському народному мистецтві). – Нью-Йорк, 2005. – С. 10-21.
10. Культура і сучасність : альманах. – К. : Міленіум, 2016. – № 1. – 168 с.

Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Режим доступу : <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
2. Електронна бібліотека університету. Режим доступу : <http://library.khmnu.edu.ua/>.
3. Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.